

Iz zgodovine Šiške

Utrinki iz bližnje in daljnje
preteklosti (3)

„Šišenski mir“

Spodnja Šiška ima v srednjeveški zgodovini posebno mesto, saj je bila kraj imenitnega dogodka, ki ga lahko poimenujemo kar »Šišenski mir«. Novembra 1370 so tu sklenili mir avstrijska vojvoda Albert III. in Leopold III. ter Benečani. Jabolko spora je bil že takrat Trst.

Potem, ko so Habsburžani, ki so vladali slovenskim deželam, razširili svoje gospodarstvo vse do jadranske obale in globoko v Istro, so Tržačani pričeli pri njih iskati varstva in opore proti napadalnim Benetkam. Benečanom je bil Trst vseskozi trn v peti, predvsem zaradi konkurence v trgovini s slovenskimi deželami, zato so si ga želeli s številnimi napadi polastiti

Današnja stara šišenska cerkev sv. Jerneja, ki je bila leta 1936 po Plečnikovih načrtih preurejena. Prvotna cerkev na tem mestu se omenja že v 14. stoletju v bližini starega rimskega grobišča in je bila v 17. stoletju predelana, leta 1825 pa je delno pogorela.

in spravi pod svojo oblast. Seveda so se Tržačani z vsemi silami upirali Benečanom, saj bi beneška zmaga pomenila uničenje tržaške notranje samouprave in cvetočega tržaškega gospodarstva. Pomoč in zaslombo proti napadalnim Benečanom so iskali celo pri cesarju Karlu IV. in pri ogrskem kralju Ludoviku Velikemu.

Ko se je Trst v obrambi pred Benečani leta 1369 brezpogojno vdal habsburškima vojvodoma Albertu in Leopoldu, so Benečani zbrali močno vojsko, napadli Trst in ga premagali,

kljub veliki pomoči, ki sta jo poslala Trstu habsburška vojvoda. Nekateri viri celo zatrjujejo, da je vojvoda Leopold III. celo sam prišel v Trst in sodeloval pri obrambi tega slovenskega mesta.

Kljub zmagi pa so Benečani želeli ohraniti s habsburškima vojvodoma prijateljske odnose, zato so ju hoteli pomiriti s tem, da so jima ponudili za Trst odkupnino v znesku 75.000 dukatov. To je bila za takratne čase ogromna vsota in bi konec XIX. stoletja pomenila kar okoli pol milijona goldinarjev. Avstrijska vojvoda sta sprejela ponujeno odkupnino za Trst in sklenila mir ter prijateljstvo z Benečani, oziroma z beneškim dožem Andrejem Centarinijem pred cerkvijo sv. Jerneja (današnja stara cerkev) v Spodnji Šiški, novembra leta 1370.

Ob tem pomembnem dogodku, kjer sta obe prizadeti strani izvlekli samo korist, se je v Šiški zbralo veliko pomembnih mož in kot so zapisali stari pisarji: »Teško, da so Šišenci kdaj prej videli tolike odlične gospode zbrane v svoji vasi«. Omenjeno pogodbo hranijo v dvornem arhivu na Dunaju in je napisana v latinskem jeziku, v njej pa so poimensko naštetih tudi vsi takratni odličniki, ki so prisostvovali podpisu.

Z omenjeno mirovno pogodbo so Habsburžani za dobro desetletje izgubili Trst, ki je prišel pod oblast beneškega leva. Vendar pa tudi Benetke niso mogle dolgo obdržati Trsta. Ob koncu številnih vojn raznih zaveznikov proti Benetkam, v letih od 1378 do 1381, so morale Benetke prepustiti Trst oglejskemu patriarhu.

Tržačanom pa tudi oblast oglejskega patriarha ni bila ravno po volji, zato so že leta 1382 znova zaprosili za varstvo Habsburžanov. Tržaško mestno poslanstvo je odpotovalo v Gradec k vojvodi Leopoldu III. in mu v imenu mestnega starešinstva izročilo Trst z okolico »v nepreklicno last«, vojvoda pa se je moral zavezati, da bo novo posest varoval in branil pred sovražniki. Tako se je Trst leta 1382 zopet oprl na svoje naravno zaledje, s katerim ga je tudi poznejši gospodarski razvoj vse trdneje povezoval.

Anka Benedetič

Parada narodnih noš

Člani turističnega društva Vodice so tudi letos poskrbeli za prireditev, ki je razgibala prebivalce, hkrati pa so popularizirali svoj kraj tudi v naši širši domovini. Po lanskoletni razstavi cvetja so v nedeljo, 23. maja, pripravili parado narodnih noš.

Dokaj številna povorka narodnih noš iz vseh krajev se je pomikala skozi Vodice, kjer so jo pozdravljali številni gledalci. Res pisan je bil pogled na raznolike narodne noše, pa tudi na slavnostno okrašene Vodice. Po paradi je nastopila tudi folklorna skupina Emona iz Ljubljane s svojim programom, godbeniki iz Vodice pa so s svojim igranjem dajali ton celotni prireditvi.

Prireditev je resnično uspela in priznati je treba vodiškimi turističnim delavcem, da so našli dokaj izvirno zamisel o popularizaciji svojega kraja, saj bodo le s spreminjanjem programov dosegli, da bodo njihove prireditve vedno aktualne in dobro obiskane.

F. K.

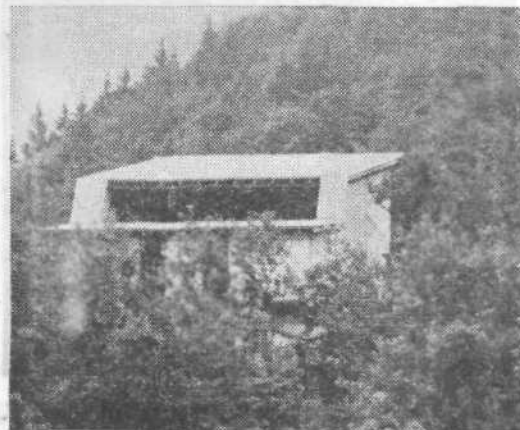
PLANINSKI DOM

Na pročelju doma planinskega društva na Rašici bodo v okviru praznovanja občinskega praznika odkrili spominsko ploščo, ki bo obiskovalce spominjala, da se je prav na Rašici začel širiti oborožen odpor proti okupatorju, da je bila tu ustanovljena Rašiška četa in prvi Kamniški bataljon.

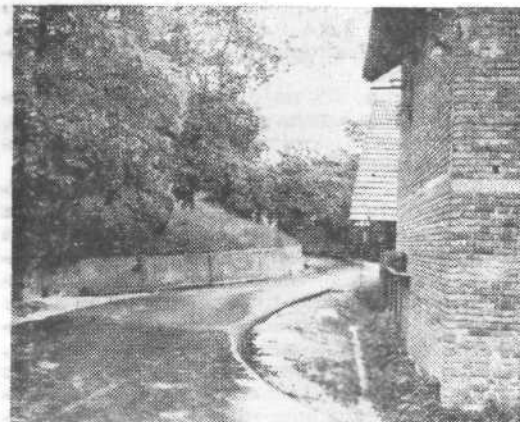
Prav gotovo bo plošča postavljena na pravo mesto, saj ta planinski dom vsako nedeljo obišče veliko število Ljubljancev, ker je od tu lep pogled na Ljubljano (foto: F. Kmetič).

VIKENDI

Gradnja vikendov je na Rašici prepevedana, vendar pa jih kljub temu nekaj lahko vidimo. Toda tisti imajo vsaj lepo obliko, tale stavba se pa res prav nič ne sklada z okoljem Rašice.

ASFALT

Prebivalcem Rašice se je uresničila še ena velika želja: v vas so dobili asfaltno cesto. Gradnja je stala okrog 2.500.000 din, ki jih je zagotovila SO Ljubljana-Šiška.